

Heikki Paltto

## **PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ**

### **Kullanhuuhdentalupahakemus**

Hakija: Heikki Paltto

Vireilletulopvm: 20.6.2013  
Täydennyspvm: 25.10.2013  
Etuoikeuspvm: 25.10.2013  
Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.  
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

### **PÄÄTÖS**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla Heikki Paltolle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2013:0019. Tällä luvalla jatketaan valtauksen KaivNro 8712 voimassaoloa.

*Perustelut:* Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

### **Kullanhuuhdonta-alueen tiedot**

Pinta-ala: 4,7 ha  
Alueen nimi: Gollemaras  
Sijainti: Inari, Lemmenjoen kansallispuisto, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa.  
Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

### **Päätöksen täytäntöönpano**

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

## Lupamääräykset

### *Päätöksen voimassaolo:*

Kullanhuuhdontalupa on voimassa kolme vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 65 §.

Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

### *Menetelmät:*

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivun suorittamiseen lupa-alueella.

*Perustelut:* Lupahakemuksen mukaisesti.

### *Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito*

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se täyttää jatkuvasti turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta pitämään lupa-alueella kullanhuuhdonta-alueeseen kuuluvia rakennuksia, rakennelmia, laitteita tai muuta tavaraa.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille.

### *Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen*

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on talven ajaksi luiskattava kaivukuopat ja merkittävät ne hyvin tai peitettävä kuopat. Alueelle ei saa jättää myöskään puiden väliin viritettyjä naruja tai köysiä.

*Perustelut:* Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue kuuluu Sallivaaran paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella.

#### *Saamelais- ja kolttu-asioiden liittyvät määräykset*

Kullanhuudontaluvan haltijoiden on huolehdittava, ettei luvan mukaisesta toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

*Perustelut:* Kullanhuudontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuudonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä. Uuden lain myötä kullanhuudonta-alueen suurin mahdollinen koko pieneni seitsemästä hehtaarista viiteen hehtaariin. Tämän seurauksena kullanhuudontalupien keskikoko tulee pieneneään ja toiminnan yhteisvaikutus vähenemään.

#### *Kullanhuudontaa koskeva selvitysvelvollisuus*

Kullanhuudontaluvan haltijoiden tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuudonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kullanhuudonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kullanhuudonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

#### *Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen*

Kullanhuudontaluvan haltijoiden on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuudontaja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

### Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava 1400 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella.

Alueella harjoitetaan lapiokaivua ja alue ei ole helposti saavutettavissa.

### Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

### Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

#### *Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle*

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

#### *Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella*

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

#### *Luvan muuttaminen*

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

#### *Luvan jatkaminen*

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

#### *Rakentaminen*

Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta rakentamiseen.

*Perustelut:* Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Lupahakemuksessa ei ole haettu lupaa rakentaa kullanhuuhdonta-alueelle lain tarkoittamia rakennuksia

#### *Maastoliikenne*

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

*Perustelut:* Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

#### **Lupahakemuksen käsittely**

##### *Lupahakemuksesta tiedottaminen*

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä 7.1.2014 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 7.1.2014.

#### *Lupahakemuksesta tiedottaminen*

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä 30.12.2013 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 30.12.2013.

#### *Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta*

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sallivaaran paliskunnalle 27.11.2013  
Sallivaaran paliskunnan lausunto 24.2.2014

Kullanhuuhdentalupahakemus sijoittuu Sallivaaran paliskunnan alueelle. Sallivaaran paliskunnassa harjoitetaan saamelaista poronhoitoa, eli porot ovat luonnonlaitumilla ja poronhoito perustuu laidunkiertojärjestelmään. Porot pyritään pitämään eri alueilla eri vuodenaikoina. Alue, jolle kullanhuuhdentalupaa haetaan, kuuluu Sallivaaran paliskunnan tärkeään laidunalueeseen. Se on tärkeää tunturialuetta, jolla paliskunnan porot laiduntavat talven ja kevään aikana. Luonto tällä alueella on haavoittuvaista ja hitaasti uusiutuvaa, joten kaikenlainen maaston muokkaaminen kaventaa laidunalueita pysyvästi.

Kullanhuuhdon aiheuttamat muutokset maastossa merkitsevät olennaista haittaa porojen kuljettamisessa, laiduntamisessa ja poronhoitajien kulkemisessa. Kaivukuopat vesistöissä ja sen lähetyillä aiheuttavat porojen hukkumisia ja putoamisia kuoppaan. Myös poronhoitajille nämä kuopat ovat turvallisuusriski liikuttaessa mönkijöillä, kelkoilla ja jalkaisin.

Sallivaaran paliskunnan kanta kullanhuuhdentalupahakemukseen Sallivaaran paliskunta ei sinällään vastusta hakemusta, mutta ei näe kullanhuuhdentalupien hyväksymistä positiivisena asiana alueen poronhoidon kannalta. Alueella, jolle lupa on haettu, kohdistuu merkittävästi kullanhuuhdentalupahakemuksia ja niiden vaikutus Sallivaaran porotalouteen on negatiivinen. Vaikka kullanhuuhdonta suoritetaan lapiolla tai vaskoolilla, se muokkaa maastoa vaikeuttaen poronhoitotöitä ja porojen laiduntamista.

#### *Yksityiskohtaiset perustelut*

Alue, jolle kullanhuuhdentalupaa haetaan, sijaitsee tieverkoston ulottumattomissa.

Liikkuminen kullanhuuhdonta-alueelle edellyttää maastoliikennettä. Lisääntyvä maastoliikenne aiheuttaa haittaa poroille ja poronhoitajille. Marastotuntureille on jo muodostunut maastoliikennetieverkosto, joka on kullanhuuhdontojen luoma. Porojen liikkuminen ja porojen kokoamistyöt vaikeutuvat maastoliikenteen lisääntyessä.

Mikäli kullanhuuhdentalupa myönnetään, sen vaikutuksia veden laatuun tulee tarkkailla. On varmistettava, että kaivukuopat peitetään asianmukaisella tavalla varmistaen, ettei niistä ole haittaa porojen ja poronhoitajien kulkemiselle. On varmistettava myös, että

kullanhuuhdonnan loputtua syksyisin valtaus maisemoidaan välittömästi. Kaivuukuopat tulee myös merkitä selvästi, etteivät ne ole vaaraksi poroille ja poronhoitajille.

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 27.11.2013  
Metsähallituksen lausunto 17.12.2013

Haettu alue sijaitsee Lemmenjokeen Morgammaraksesta laskevan ojan varrella Lemmenjoen kansallispuistossa Inarin kunnassa. Paltolla on samalla alueella valtaus 8712/1 (6,9 ha), joka päättyy 16.6.2014.

Haetulta alueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten lajien esiintymiä. Alue kuuluu Natura 2000-alueeseen Lemmenjoen kansallispuisto, FI1300201, ja sisältää EU:n luontodirektiivin Liitteen 1 priorisoimaa luontotyyppiä Luonnonmetsät. Kullanhuuhdontalupahakemuksen sisälle jäävän luontotyypin osuus kaikista Lemmenjoen kansallispuiston Luonnonmetsistä jää hyvin vähäiseksi. Toiminnan rajoittuessa puron välittömään läheisyyteen ei sen voida katsoa pienentävän merkittävästi em. luontotyypin pinta-alaa tai heikentävän sen luonnontilaa Lemmenjoen kansallispuistossa.

Rajatulta kullanhuuhdonta-alueelta (Gollemaras) ei tunneta muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, mutta koska näitä alueita ei ole kokonaan kartoitettu, voi niitä siellä olla. Lähin muinaisjäänös, pyyntikuoppa, on puron haarautumasta noin 130 metriä koilliseen retkeilyreitillä varrella (X=3455348 Y=7620558). Lisäksi pyyntikuoppia on useita Morgamnivan eteläpuolella. Kiinteät muinaisjäänökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja työn johdon viipymättä saatettava asia Museoviraston tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten.

Metsähallitus pyytää Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen kullanhuuhdontaluvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.
- Mahdollisille rakennuksille/rakennelmille on hankittava etukäteen luvat. Kaivutyöhön liittyvä majoittuminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdonta-alueen sisäpuolella.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja.
- Maapuiden keruu polttopuuksi ei ole sallittua Lemmenjoen kansallispuistossa.
- Metsähallituksen kanssa on sovittava mm. seuraavista asioista:
  - o Pystypuiden kaataminen on kielletty. Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakoon.

- o Maastoajoneuvoilla liikkuminen vaatii Metsähallituksen luvan.

Metsähallitus katsoo, että kullanhuudontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.

Kullanhuudontalupaa koskeva hakemus käsittää nyt pienemmän alueen kuin valtaus 8712/1, joka on voimassa 16.6.2014 saakka. Metsähallitus vapauttaa vakuuden vasta, kun luvan ulkopuolelle jäävä alue on tarkastettu ja hyväksytty.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 27.11.2013

Inarin kunnan teknisen johtajan lausunto 10.12.2013

Hakemus kohdistuu alueelle, jolla ei ole voimassa oikeusvaikutteista kunnallista kaavaa tai muuta maankäyttösuunnitelmaa

Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto 17.12.2013

Pienimuotoinenkaan toiminta ei saa aiheuttaa lainkaan maa-aineksen kulkeutumista luonnonuomaan. Huudontavesien imeyttämistä tulee pitää ensisijaisena veden mukana kulkeutuvan maa-aineksen hallintakeinona.

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 27.11.2013

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 12.12.2013.

Alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuiston alueelle. Kansallispuiston alue on lähes samalla rajauksella liitetty myös Natura 2000-alueeseen (Lemmenjoen kansallispuisto, FI1300201). Haettavalla kultanhuudonta-alueella ei ole tiedossa olevia rauhoitettujen tai uhanalaisten lajien esiintymiä.

Lemmenjoen kansallispuisto ja Natura 2000-alue

Kansallispuiston osalta kultanhuudontaluvassa on otettava huomioon kansallispuistoa koskevat lait ja asetukset, puiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä puiston järjestyssääntö.

Lemmenjoen kansallispuiston kansallispuistosäännöksissä on sallittu perinteinen kultanhuudonta tiettyin rajoituksin. Koneellinen kullankaivuu on uuden kaivoslain myötä kielletty siirtymäajan jälkeen.

Keskeisimmät luontotyypit, joihin Lemmenjoen Natura-alueella harjoitettavalla kullankaivulla on ilmeisiä vaikutuksia, ovat Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit sekä pikkujoet ja purot.

Haettu kultanhuudonta-alue sisältää myös EU:n luontodirektiivin liitteen 1 luontotyyppin puustoiset suot. Kullan kaivutoiminnalla ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta em.

luontotyyppiin mikäli toimitaan turvemaiden ulkopuolella.

ELY-keskus katsoo, että toiminta haettavalla kultanhuudonta-alueella ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Lemmenjoen kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä. Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia ei tarvitse tehdä.



ELY-keskus toteaa, että kaikessa toiminnassa Natura2000-alueilla tai niiden läheisyydessä on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen valinnan perusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, vesiensuojelu

Hakemukseen on liitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. ELY-keskus toteaa, että huuhdottavan aineksen käsittely tulee järjestää siten, että samentumista aiheuttavan humuksen ja kiintoaineksen joutuminen vesistöön estetään myös tulva-ajat huomioon ottaen.

Mikäli alueella on lähteitä, on niiden luonnontilan muuttaminen kielletty vesilain nojalla.

Kalatalous

Alueella on huolehdittava, että jokien ja purojen varsi pensastoineen ja puustoineen on säilytettävä mahdollisimman suurelta osin luonnontilassa ja huolehditaan em. veden laatuun kohdistuvien heikentävien vaikutusten estämisestä.

Kulkeminen alueella

Hakemuksessa kulku ja huolto huuhdonta-alueelle on esitetty tapahtuvaksi olemassa olevia tieyhteyksiä pitkin veneellä ja kävellen.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 4.12.2013

Saamelaiskäräjien lausunto 4.2.2014

Saamelaiskäräjien yleiskannanotto ei-koneellisiin kullankaivulupiin saamelaisten kotiseutualueella

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 7.6.2012 päättänyt, että se ei lähtökohtaisesti vastusta vanhan kaivoslain (503/65) nojalla myönnettyjen valtauslupien myöntämistä kullanhuuhtontaluviksi. Uudet kaivoslain mukaiset kullanhuuhtontahakemukset tulee kuitenkin käsitellä kaivoslain §:n 38 ja §:n 50 mukaisesti.

Saamelaiskäräjien hallituksen em. päätökseen sisältyvän linjauksen mukaisesti saamelaiskäräjät ei lähtökohtaisesti vastusta kullanhuuhtontalupien (lapiokaivu) myöntämistä sellaisille alueille, joilla jo ennestään on harjoitettu kullankaivutoimintaa. Myönnettävien lupien mukainen toiminta kohdistuisi sellaisille alueille, jotka eivät alueella harjoitetun aiemman toiminnan vuoksi ole enää luonnontilaisia, ja joiden käyttäminen edelleen kullankaivutoimintaan ei näin ollen aiheuttaisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, mukaan lukien saamelaisten perinteiset elinkeinot ja niiden modernin harjoittamisen muodot. Osa hakemuksista on voimassa olevien nk. lapiolupien jatkolupia ja osa uusia lapiolupahakemuksia, jotka sijoittuvat alueelle, jossa on harjoitettu aiemminkin kullankaivua. Saamelaiskäräjille toimitettujen tietojen mukaan esteitä lupien myöntämiselle ei olisi. Saamelaiskäräjät haluaa kuitenkin tuoda esille lausunnossaan hakemuksissa olleita puutteita sekä Tukesin lausuntopyyntömenettelyn puutteista, jotka saamelaiskäräjät on saattanut Tukesin tietoon jo aiemmissa lausunnoissaan.

#### Uuden kaivoslain 38 §:n soveltaminen

Tukesin on ennen päätöstä selvitettävä aiheuttaako valtaustoiminnan jatkaminen kullanhuuhtontatoimintana §:n 38 ja §:n 50 mukaista estettä ja selvitettävä aiheuttaako toiminta olennaista haittaa saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Hakemuksien mukaan osassa on arvioitu luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaiskulttuurille ja osasta arvio puuttuu. Saamelaiskäräjien tietoon ei ole tuotu ao. paliskuntien kantaa.

Saamelaiskäräjät edellyttää, että nk. jatkolupien lupamääräyksiä ei saa lieventää aiemman luvan ehdoista. Mikäli lupaehtoja lievennetään, tulee Tukesin neuvotella asiasta saamelaiskäräjien kanssa kaivoslain §:n 38 mukaisesti.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri, kieli ja elämänmuoto. Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Nämä ovat saamelaisten perusoikeuksia. Perustuslain 17 §:n 3 momentin tarkoittamana saamelaisten kulttuurina pidetään vakiintuneesti mm. poronhoitoa, kalastusta, metsästystä (HE 309/1993 vp, PeVL 3/1990 vp, PeVL 17/2010 vp ja PeVL 29/2004 vp ja PeVL 32/2010 vp). Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (lain § 22). Hallituksen esityksessä perusoikeussäännöksen ottamisesta perustuslakiin todetaan, että säännös ulottaisi julkisen vallan turvaamisvelvollisuuden kansainvälisissä sopimuksissa turvattuihin ihmisoikeuksiin. Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten sisältö määräytyy kansainvälisten valvontaelinten käytännöstä. Hallituksen esityksessä mainittiin nimenomaan KP-sopimus ja Euroopan ihmisoikeussopimus (309/1993). Kaivoslaki edellyttää, että lupahakemuksen käsittelyssä huomioidaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutuminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnossaan (PeVL 32/2010 vp) kaivoslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 273/2009 vp) johdosta, että kyseessä olevan kaivoslain 50 §:n säännökset takaavat perustuslain 17 §:n 3 momentissa ja YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 7-8/1976, KP-sopimus) 27 artiklassa turvattuja saamelaisten oikeuksia kieleen ja kulttuuriin (mm. poronhoitoon). Ihmisoikeuskomitea on KP-sopimuksen 27 artiklan tulkinnan osalta katsonut, että säännöksessä tarkoitettua kieltämistä voi olla esimerkiksi sellainen maan tai luonnonvarojen kilpaileva käyttö, joka estää alkuperäiskansojen elinkeinojen menestymisen alueella. Perustuslakivaliokunta (PeVL 32/2010 vp) on edellyttänyt, että kaivoslain 50 §:n 1 momentissa määrättyä olennaisuuskriteereitä tulkitaan ja sovelletaan perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon YK:n ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva tulkintakäytäntö. Tukesin tulee hakemuksen käsittelyn yhteydessä huomioida KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva tulkintakäytäntö ja selvittää hakemuksen vaikutukset YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisukäytännön mukaisesti. Tukes on lupakäytännössään sivuuttanut perustuslakivaliokunnan kannan. Tukes ei ole huomionnut ratkaisukäytännössään YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisukäytäntöä.

Tähän mennessä Tukes ei ole saamelaiskäräjille tulleissa lausuntopyynnöissään käsitellyt lainkaan kaivoslain § 38:n ja § 50:n toimeenpanoa. Tukesin lausuntopyynnöissään käyttämä kieliasu: ”Ennen asian ratkaisemista Tukes varaa saamelaiskäräjille mahdollisuuden selvittää hakemusten mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaan kieltään ja kulttuuriaan, harkita mahdollisten haittojen vähentämistä ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottaa kantaa saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen” ei ole kaivoslain §:n 38 mukainen, eikä luo edellä esitetyllä tavalla riittäviä edellytyksiä todelliseen vaikutustenarviointiin.

Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertojärjestelmään, joka on riippumaton porojen biologisesta vaellusvietistä. Laidunkiertojärjestelmä perustuu talvi- ja kesälaidunalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan myös syksyisiin rykimä- ja keväisiin vasotusalueisiin. Poronhoito perustuu poron ja ihmisen yhteiseen vuotusaikakiertoon ja järjestelmä on hioutunut sellaiseksi, että se mahdollistaa poron mahdollisimman luonnonmukaisen käyttäytymisen. Saamelaisporonhoito on selkeästi kulttuurinen elinkeino, jossa erityisen tärkeää on kulttuurin ja elämäntavan siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Kaivukuopat vesistöissä ja sen läheisyydessä lisäävät porojen, erityisesti vasojen, hukkumisia ja putoamista kuoppiin. Kaivukuoppien ”liputtaminen” on johtanut kullankaivualueilla useiden porojen hirttäytymiseen. Poronhoitajille kuopat ovat myös turvallisuusriski, peittämättömät ja avoimet kuopat ovat vaarallisia liikuttaessa mönkijöillä, moottorikelkoilla ja jalkaisin. Merkitsemättömät kuopat voivat olla vaarallisia myös talvisin ja erityisesti keväisin, mikäli kuoppia ei ole merkitty huolellisesti maastoon. Lupaehdoissa tulee kiinnittää tähän huomiota.

Tukes ei ole toimittanut kaivoslain §:n 38 mukaisesti selvitystä alueen muista kilpailevista maankäyttömuodoista tai alueelle kohdistuvista muista kullanhuuhdontaluvista, koneellisen kullankaivun luvista ja lupahakemuksista. Saamelaiskäräjät pyytää, että jatkossa Tukes toimittaa karttaliitteessä selvityksen alueen muista luvista ja muista kilpailevista maankäyttömuodoista sekä niiden ja muiden viranomaisten antamien lausuntojen perusteella arvion hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuuriin. Tukes ei ole esittänyt ainoatakaan tietoa, jonka pohjalta Tukes itse olisi alueen hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioinut, saatikka esittänyt selvityksiä, joiden nojalla saamelaiskäräjillä olisi mahdollisuus arvioida yhteisvaikutuksia lausuntoaan varten. Hakijoiden tapauksessa (kuten muissakin vastaavissa kullanhuuhdontalupahakemuksissa) Tukes on liittännyt lupaan vain valtauksen lupa-alueita koskevan karttaliitteen, ikään kuin se todellisuutta täysin vastaamattomana olisi alueen ainoa lupahakemus tai voimassa oleva hakemus. Saamelaiskäräjät esittää, että jatkossa Tukes toimittaa lausuntopyynnön karttaliitteessä selvityksen alueella voimassa olevista luvista ja lupahakemuksista sekä muista kilpailevista

maankäyttömuodoista sekä laatii luvan mukaisesta toiminnasta kaivoslain §:n 38 mukaisen vaikutustenarvioinnin.

Saamelaiskulttuuri on luontosidonnainen kulttuuri. Ympäristövaikutusten selvittäminen on oleellista, jotta voidaan arvioida luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat saamelaiskulttuurille ja poronhoidolle. Nyt ympäristövaikutusten arviota ei ole Tukesin toimesta laadittu eikä toimitettu saamelaiskäräjien tietoon.

#### **Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.**

Lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

#### **Muistutukset ja mielipiteet**

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

#### **Hakijan selitys**

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä.

#### **Päätösmaksu**

Päätösmaksu 375 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

*Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1302/2010), muutettuna (779/2011)*

#### **Muutoksenhaku**

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Rovaniemen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitus aika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

#### **Päätöksestä tiedottaminen**

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

## Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1302/2010), muutettuna (779/2011)

## Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, [etunimi.sukunimi@tukes.fi](mailto:etunimi.sukunimi@tukes.fi)

Terno Liikamaa  
Kaivosyli-insinööri

Pasi Molkoselkä  
Ylitarkastaja

## LIITTEET

- Liite 1. Valitusosoitus
- Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
- Liite 3. Ohjeet vakuuden asettamiseen
- Liite 4. Panttaussitoumus

## TIEDOKSI

Inarin kunta  
Lapin ely-keskus  
Metsähallitus  
Saamelaiskäräjät  
Sallivaaran paliskunta

## VALITUSOSOITUS

### Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

### Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

### Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

### Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

## Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

## Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

### **Pohjois-Suomen hallinto-oikeus**

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

